

ficament hi hagués cap dificultat per veure-hi el nom de la 'Calluna', car realment ja havia jo recollit *bròsə* a Setcases el 1936 com a nom d'«una herba muntanyenca»; i no és denominació recent: «pren de la erba qui à nom *la broza*, la fulla tant solament ---» en les Receptes valencianes de Misser Joan, a. 1466 (*BABL* VII, 414). No podem arribar a certitud completa sobre el timbre fonemàtic de la o en aquest cas; car, prop ja del límit entre la pron. *ó* i la rossellonesa *ú* o *ú*, hi ha de vegades fluctuacions o exageracions més aviat individuals; els pobles més alts del Vallespir encara distingeixen els tres timbres si bé amb una *ó* de matís molt tancat, i entre ells ho fa La Menera, on vaig sentir *bròsə* per a una flor libada per les abelles (1960) i hi ha *al Brusé* petit cim a la caduència Malrem-Reboller (ja recollit també en el cadastre de c. 1830). Com que també vaig notar *bròsə* a Montnegre de St. Celoni (1931), mata boscana, i allí ja no hi ha tancament ni fluctuacions, sembla que, almenys en el nom de la mateta, deu haver-hi juntament els dos timbres en llocs diferents, sigui per discrepància etimològica entre el nom de lericàcia i el de la brolla o brossam, sigui perquè en tots dos van coexistir *o* i *ó*, per adaptació divergent d'un diftong pre-romà, o altra raó dependent d'un ètímon comú. Com a nom de la Calluna s'ha donat així mateix una variant *bronzà* (*AlcM*): jo també ho tinc amb *-n-*, però no *-z-* sinó sorda, *brònsə*, com ho posa així mateix el llibret de Masclans, i dubto que la *-z-* tingui valor (potser esmena malentesa d'un corrector que fugí de la grafia errònia *bronso* per *bronzó*). Quant a explicació etim. de la variant *bronsa*, pot resultar d'una contaminació de *brossa* per *jonça* (herba pirinenca, de flor mengívola, que enllamineix l'excursionista), ajudada per altres noms vegetals com *grança*, *pansa*, *llença*, *brinça* = *vinça*. —² Villanueva, *Viaje Lit.* xv, ap. 25, p. 257. Mn. Julià Pascual, constant i savi intèrpret de la toponímia camprodonina (cf. la monografia d'ell i d'Amigó que confronto i analitzo en el meu estudi d'*EntreDL*), a qui dec la cita, me la parafraseja així (1977), tot identificant la *Brossa Comtal* amb un 'comú comtal al capdavall de l'actual Pontiró' (per a aquest veg. *EntreDL* II, 84-87): «el clot o junyent del capdavall del Pla Condal, dret pels cims de la *Barsola* enllà, separant l'alou de Pontiró del Bac de Tregurà» (fins al *Ter* = *Texeri*). Penso ara que aquest *Barsola*, que jo entenia com *bressola* 'collada', deu ser més aviat **Brossola*, dim. de *brossa*. —³ El mateix Giner posava en dubte el timbre tancat que accentua el castellanenc Borràs i Jarque en la cita que ja vaig donar: «*seige* és una herba silvestre o *bròssa*, quina infusió es beuen contra els mals d'orina», *BSCC* xv, 246. Tenen raó tots dos: es veu que hi ha una franja de *ó* des de la Plana fins al meu informant d'Almenara, poble encara transpalàntic. Però a la gran majoria del territori valencià, i almenys des de la capital fins al límit murcià (*Barranc de la Brossa* a Pinós de Mondover, 1963)⁴⁰

ho vaig sentir amb *ó*. —⁴ «Tres imàgens --- que se trobaren entre les *brò<s>ses* y mates del Carrascal» (d'Alcoi), «l'Horta d'Alacant --- llevat de la collita de civada que cull l'any que el temps acudix y plòu, no produïx més que *brò<s>sa* y pòca», *MGadea, T. del Xè* I, 283, 112. —⁵ *VRom.* III, 95n. —⁶ *Encicl. Ling. Hisp.* —⁷ Com que això ho troben en els romanistes és més disculpable que els celtòlegs (Thurneysen, *Keltorum.*, 51; Pok., *IEW*, 171.25) hagin partit de la mateixa base fonètica falsa amb iod BRUX- o BRUSKĪ. Inútil torbar-se més a rectificar-los: ells no en tenen la culpa. —⁸ Cf. la nota de Gamillscheg en *Rom. Germ.* I, sobre un gòt. [?] *BRUSTI i els seus suposats descendents (a part de I, 369; *RFE* xix, 148, 173, on tracta de *broza*), que pren, ben a tort les formes recents, i manlleus moderns intra-romànics com el cast. *bruzà* 'estríjol', i formes locals occitanes comparables, com a testimoni de mots gòtics, etc. —⁹ Per a la fonètica fr.-oc.-cat. és sabut que aquests tres són indiferents; la grafia i rima de *broças* amb *mochas* i *choças* en Lucas Fernández (1.ª ed., p. 14) més aviat indica -CCI- o -TTI-. Convindria trobar fonts medievals castellanques que ho reforcessin. En el galleg del Límia, que distingeix la *θ* sorda des d'antic de la *z* sonora, també tenim la sorda. —¹⁰ Hi postposo altres etimologies pre-romanes en què havia pensat i em semblen ara molt menys probables. El BRUTTIUM és ben cert una terra de brolla, els Abruzzi: això ens recordaria una etimologia com la de *tosc*, del VICUS RUSCUS de Roma, i suposo, davant una -TT- doble, que BRUTTIUM tindria *u* breu (i que hi ha metafonia en la *ú* de l'actual *Abruzzi*). Però justament l'àrea de *brossa* es deté molt lluny encara dels Apenins i em sembla inconciliable amb la del BRUTTIUM. Al costat del letó *brukti* 'engrunar' i lit. *brùkti* 'ensorrar per força', NLL illiro-cèltics com *Breuci*, *Breukómagos*, etc. (*IEW*, 170.12, 28, 30, i cf. *DECH* s. v. *burgao*), permetrien potser imaginar un sorot. *BRUKĪA: les bases pre-romanes d'aquesta inducció ja es veu, però, que serien vagues i ben fràgils. —¹¹ *Brosat* a la p. 200b, *brosat* a la 272, ací 'majs maþbúb' (o sigui 'cuit, bullit'): *majs* és un mot estrany a l'àrab clàssic però *PAlc*. el tradueix per «suero de la leche». —¹² «La llet s'aprèn i --- al punt torna tot serigot, i les *brosselles*, o formatge que queda, no és menjador» (*B. de Llana de Manacor*, *B DLC* VII, 180, 184). *Brossella* 'cadascuna de les gleves que suren damunt la llet quan es bull', *AlcM*; però no cal que sigui per bull: «l'infantó dormia amb sa boca mig oberta, tota plena de *brosselles* de sa mamada», Joan Rosselló, *Manyoch d. Fr. Mall.*, 54); *BDC* xvi, 16. —¹³ Crec que hi ha convergència casual amb l'iri. *brasach* 'llet mantegada', amb el qual ho relacionava Nigra, cf. Schuchardt. —¹⁴ *AlcM* s. v. *bulorda*, *bilorda*, *ordra*, *vilorda*. Allí cal desconfiar d'una dada de Reus i de la de Grandó (*Misc. Fabra*), perquè ni el CpTarr. ni la Plana del Ross. no pertanyen a l'àrea del mot, després perquè li atribueixen el significat de mots